

Lubcz Wielki_1
Karta wywiadu etnograficznego

Metryczka miejscowości		
Powiat	czarnkowsko-trzcianecki	
Gmina	Krzyż	
Miejscowość	Lubcz Wielki	KRZ_LW

Metryczka wywiadu			
Data realizacji	8.04.2013	Miejsce wykonania	dom informatora
Czas trwania	brak danych	Forma i wielkość	Plik AMR 6,26 MB
Przeprowadzający	M.J.	Komentarz	

Metryczka informatorów				
Kod	Płeć (K/M)	Wiek	Funkcja społeczna	Komentarz
013_KRZ_LW	M	brak danych	Sołtys	
014_KRZ_LW	K	brak danych		żona sołtysa
015_KRZ_LW	K	brak danych		
016_KRZ_LW	K	brak danych		
017_KRZ_LW	K	brak danych		
018_KRZ_LW	K	brak danych		

Informacje etnograficzne	
Tematyka	Pozyskane informacje (ew. cytaty)
I. Toponomastyka i etnonimy	
Nazwy miejscowości (historyczne; zwyczajowe)	Brak informacji.
Nazwy lokalne (przysiółków, części wsi, pól, łąk, pojedynczych gospodarstwa)	Brak informacji.
Nazwy topograficzne (cieków wodnych, stawów, wzniesień, obszarów leśnych, toń wodnych, uroczysk)	Brak informacji.
Nazwy pojedynczych obiektów przyrody żywej i nieożywionej (pojedynczych drzew i głązów narzutowych)	Brak informacji.
Endonimy (nazwy własne grup lokalnych i regionalnych)	Brak informacji.
Egzonimy (nazwy zewnętrzne grup lokalnych i regionalnych)	<i>W Drawsku właśnie mówią na tych co mieszkają po tej stronie Noteci „Zabugowcy”.</i> [016_KRZ_LW]: „No tak. No bo tu większość jest zza Buga.
II. Folklor dawny i inne zjawiska kulturowe	
Podania (opowieści) o wydarzeniach lokalnych	<i>Są jakieś historie związane z Lubczem Wielkim? Coś tu się działo w okolicy albo straszło?</i> [013_KRZ_LW]: „Na bagnie coś niby było.” [015_KRZ_LW]: „Jakiś historii to tu nie mamy.”
Tradycyjne obrzędy (także te związane z tradycjami religijnymi) doroczne	
1.	św. Andrzeja (Andrzejki)/św. Katarzyny (Katarzynki) <i>Obchodzi się we wsi Andrzejki?</i> [013_KRZ_LW]: „Tak, w tym roku były.” [018_KRZ_LW]: „Kiedyś jak jeszcze była tamta sala stara, a wszyscy byli młodszy, to wszyscy spotykali się na Andrzejkach. Mieli Koło Gospodyń wiejskich.”

		<i>A Katarzynki się obchodzi?</i> [016_KRZ_LW]; „Nie, tak u nas, to nie.”
2.	św. Marcina/11 listopada	<i>A na św. Marcina coś się robi?</i> [017_KRZ_LW]: „Nie, nie ma takich typowych marcinek.” <i>A rogale się piecze?</i> [015-018_KRZ_LW]: „A to tak, każda z gospodyń sobie piecze.”
3.	Adwent	<i>A jak jest adwent to są jakieś szczególne zwyczaje?</i> [017_KRZ_LW]: „Ja byłam tego nauczona, większość też, żeby się trzymać tego adwentu, nie chodzić na imprezy”
4.	św. Mikołaja (Mikołajki)	<i>A jak są Mikołajki, to obchodzi się na wsi?</i> [015-018_KRZ_LW]: „Nie, nie.”
5.	Wigilia	<i>Jakieś tradycyjne potrawy?</i> [015-018_KRZ_LW]: „No jak wszędzie, karp.” [018_KRZ_LW]: „Barszcz i uszka.” [016_KRZ_LW]: „Sianko po ten. U nas kiedyś dziadek, ale nie pamiętam o co chodziło, jak siano kładli po obrus, potem wyciągali po tej wigilii, te źdźbła trawy, ale nie pamiętam o co chodziło, jak długie to będzie długa zima.” [017_KRZ_LW]: „Kto do ciebie przyjdzie, jakiej płci, to takie się będzie miało w chlebach (?niedosłyszane). Jak wejdzie kobieta, no to oj większe (?niedosłyszane). I to jest prawda.”
6.	Pierwsze i Drugie Święto Bożego Narodzenia	Brak informacji.
7.	Sylwester/Nowy Rok	[013_KRZ_LW]: „Na Nowy Rok to tak wóz wsadzili na dach. A potem chodzili i rozbierali bramy, ale to było dawno.” <i>A teraz już tak się nie robi?</i> [013_KRZ_LW]: „Nie!”
8.	Trzech Króli	Brak informacji.
9.	Kolędnicy	[013-018_KRZ_LW]: „W Wigilię wieczorem chodzili kolędnicy i kolędownali.”
10.	MB Gromnicznej	Brak informacji.
11.	Karnawał, tłusty czwartek, koniec karnawału	Brak informacji.

12.	Topienie Marzanny	<i>A topi się jeszcze marzannę?</i> [017_KRZ_LW]: „Nie, dzieci w szkole.” [013_KRZ_LW]: „I nie topią, tylko palą.” [016_KRZ_LW]: „Nie palą, też już, bo jest zakazane. Wyrzucają na śmieci.”
13.	Środa Popielcowa	<i>A jak jest Środa Popielcowa, jakieś zwyczaje są?</i> [015-018_KRZ_LW]: „Nie, tylko do kościoła na posypanie popiołu.” [017_KRZ_LW]: „Tylko tak pościmy.” <i>W innych gminach był zwyczaj wieszania woreczków na plecach.</i> [018_KRZ_LW]: „To nie, nie.”
14.	Śródpoście	<i>A na śródpoście czy w ciągu postu coś się robi?</i> [015_KRZ_LW]: „Nie, to tylko indywidualnie, każdy w domu, nie.” [016_KRZ_LW]: „Postanowienia.”
15.	Niedziela Palmowa	<i>A na niedziele palmową?</i> [016_KRZ_LW]: „Tylko z palemkami idziemy.” <i>A to się robi w domu, czy kupuje gotowe?</i> [018_KRZ_LW]: „A no nieraz kupuje, nieraz nie.” <i>A później co się z tą palmą dzieje?</i> [018_KRZ_LW]: „A później spalę.” [017_KRZ_LW]: „To się mówi, że chroni mieszkania, to trzyma się.”
16.	Triduum Paschalne	<i>A jak jest Triduum paschalne, są jakieś zwyczaje, w Wielki Czwartek, Wielki Piątek?</i> [017_KRZ_LW]: „Nie, u nas nie ma. Tylko obrządek kościelny. I post, w piątek.” <i>I święci się koszyczek?</i> [015-018_KRZ_LW]: „Tak, tak.” <i>A co się święci?</i> [018_KRZ_LW]: „No tak jak wszystko. Kielbasa, szyneczka, jajka malowane.” <i>A później tę święconkę je się na śniadanie?</i> [018_KRZ_LW]: „Je.” <i>A znany jest zwyczaj dzielenia się jajkiem?</i> [015-018_KRZ_LW]: „Tak, wszystkim.”
17.	Wielkanoc (święcenie koszyczka)/Niedziela Wielkanocna	[016_KRZ_LW]: „U nas jest jeszcze te tłuczenie tymi jajami, kto ma mocniejsze jajko.”

18.	Poniedziałek Wielkanocny	[015_KRZ_LW]: „Śmingus-dyngus pamiętam, to myśmy brali od mamy te dwie hydronetki na wodę. To tak myśmy się lali na podwórku, że pierwsze kto przyjechał do klubu, to oblewaliśmy z tej hydronetki.”
19.	Zielone Świątki	<i>A dalej, na Zielone świątki?</i> [015-018_KRZ_LW]: „Brzózkę.”
20.	Boże Ciało	<i>A na Boże Ciało?</i> [013_KRZ_LW]: „Procesja. W Krzyżu jest.” [018_KRZ_LW]: „Tutaj nie było nigdy.” <i>A w Krzyżu jest zawsze ta sama trasa procesji?</i> [018_KRZ_LW]: „Przeważnie.” [016_KRZ_LW]: „Ołtarze robią ludzie z miasta.”
21.	św. Jana	<i>A na św. Jana coś się robi?</i> [017_KRZ_LW]: „Nie, nie ma.”
22.	MB Zielnej	<i>A na MB Zielnej, na 15VIII coś się robi?</i> [013_KRZ_LW]: „Jest msza.” <i>Ale wianki się robi czy bukiety?</i> [018_KRZ_LW]: „Kiedyś chodzili do kościoła i wianki.” [016_KRZ_LW]: „I zioła też.”
23.	MB Siewnej	[013_KRZ_LW] „To nic nie ma.”
24.	Dzień Wszystkich Świętych/Dzień Zaduszny	[015-018_KRZ_LW]: „Na cmentarz, na groby, do wszystkich.”
25.	Inne tradycyjne wydarzenia doroczne (cykliczne) istotne dla informatora	Brak informacji.
Tradycyjne obrzędy rodzinne i okolicznościowe		
1.	Narodziny i chrzest	<i>A jakieś zwyczaje związane z ciążą? Kobietom czegoś nie wolno?</i> [018_KRZ_LW]: „No pewnie jakieś te, przez druty nie przechodzić, przez dziurkę od klucza nie zaglądać.” [015_KRZ_LW]: „A przed narodzinami to czerwone kokardki. I obrazeczek.”
2.	Ślub i wesele	Brak informacji.

3.	Śmierć i pogrzeb	<i>A jak jest np. pogrzeb, to było coś z krzyżem związane?</i> [017_KRZ_LW]: „Kiedyś szli do krzyża pieszo. Trumna była w domu. A teraz do kaplicy.” [018_KRZ_LW]: „Kiedyś były różańce w domu.” <i>A do trumny też się wkłada np. ulubione rzeczy zmarłego?</i> [015_KRZ_LW]: „Powiem szczerze, że babcia (zmarła) do mnie centralnie w nocy przyszła i mówi „Hania, toż to jak ja będę chodziła, jak wyśta mi laski nie dali. I całą noc nie spałam, i lecę szybko do teścia i pytam się „babcia laskę ma?” a on, że nie. Ja, Matko Boska, ja muszę laskę do tej trumny zanieść. I faktycznie do tej kaplicy pojechaliśmy, laska została położona.”
4.	Inne zjawiska	Brak informacji.
	Zespoły i tradycje folklorystyczne, śpiewacze, muzyczne, w tym: przeglądy i festiwale oraz twórcy słowa	Brak informacji.
	Tradycje kulinarne, w tym: produkt regionalny i lokalny, potrawy świąteczne, przepisy	<i>A jakieś potrawy regionalne?</i> [016_KRZ_LW]: „Nie, nie ma.” [015_KRZ_LW]: „Babcia piekła takie pierogi/bułki na piecu. W piekarniku też piekła, a w środku kapusta była.”
III. Tradycje rękodzielnicze		
	Tradycje wytwórczości rękodzielniczej, sztuki ludowej oraz artystów nieprofesjonalnych	<i>Jacyś rzemieślnicy?</i> [016_KRZ_LW]: „Władek wyplata koszyki.” [018_KRZ_LW]: „Franio też, takie ładniejsze.”
IV. Przejawy religijności tradycyjnej		
1.	Kapliczki i krzyże w miejscowości (okoliczności powstania, rok fundacji, fundatorzy)	<i>A tu we wsi jest jakiś krzyż, kapliczka?</i> [013_KRZ_LW]: „Krzyż jest.” [014_KRZ_LW]: „Była kapliczka, ale nie pozwolili dziadkowi śp., zezwolili mu tylko krzyż postawić.” <i>A pod tym krzyżem coś się odbywa?</i> [014_KRZ_LW]: „Tak, raz w roku mamy mszę. Kiedyś jeszcze jak mamusia były młodsze, to prowadziły majowe.” <i>Kiedy jest ta msza?</i> [015_KRZ_LW]: „W maju albo czerwcu.”
2.	Miejsca cudowne (święte drzewa, gaje, źródelka)	Brak informacji.

3.	Święte figury, obrazy, rzeźby	<i>A jakaś figura?</i> [015-018_KRZ_LW]: „Nie, nie.”
4.	Miejsca kultu religijnego	<i>Czy są jakieś miejsca związane z kultem?</i> [015-018_KRZ_LW]: „Nie ma nic takiego.”
5.	Lokalne tradycje pielgrzymowania	<i>Jakieś tradycje pielgrzymowania?</i> [017_KRZ_LW]: „Chyba nie.”
6.	Lokalne odpusty	[013_KRZ_LW]: „Odpust jest w Krzyżu.”

V. Lokalne uroczystości i obchody świeckie

1.	Dożynki	<i>Ale to jest tak, że każda wieś robi swój wieniec?</i> [014_KRZ_LW]: „Tak, tak.” <i>I są osoby, które pamiętają jak się tradycyjnie robi wieniec?</i> [014-018_KRZ_LW]: „My sami z siebie.” [015_KRZ_LW]: „Trzeba mieć siano, sznurek i poukładać po kolei.” <i>A jak takie dożynki wyglądają?</i> [018_KRZ_LW]: „Jest msza, a później idzie się na sale, konkurs na najładniejszy wieniec.” <i>Jakieś zabawy, jakieś zespoły?</i> [016_KRZ_LW]: „No nie do końca.” [niedosłyszane – przyp. bad.] <i>Wybiera się też najlepszych gospodarzy w gminie?</i> [013_KRZ_LW]: „Też, też, są na dożynki takie.” [017_KRZ_LW]: „Są też te, nie, najlepsze podwórko, posesja, ogród.” <i>Poza gminnymi dożynkami, jakieś parafialne są?</i> [017_KRZ_LW]: „Były, były, w tamtym kościele, jak był św. Sztocha.”
2.	Dni gminy/wsi	Brak informacji.
3.	Lokalne festyny	<i>A jakieś inne festyny?</i> [014_KRZ_LW]: „Było otwarcie placu zabaw.” <i>Poza tym nie ma dorocznych festynów?</i> [014_KRZ_LW]: „Nie, nie.” [018_KRZ_LW]: „Była impreza na Dzień Kobiet.”
4.	Inne (np. organizowane przez szkoły, KGW, Domy Ludowe, Ośrodki Kultury)	Brak informacji.